

Český svaz ochránců přírody Jihlava (ZO č. 59/11)

Hamerníkova 12, 586 01 Jihlava, IČ 70956502

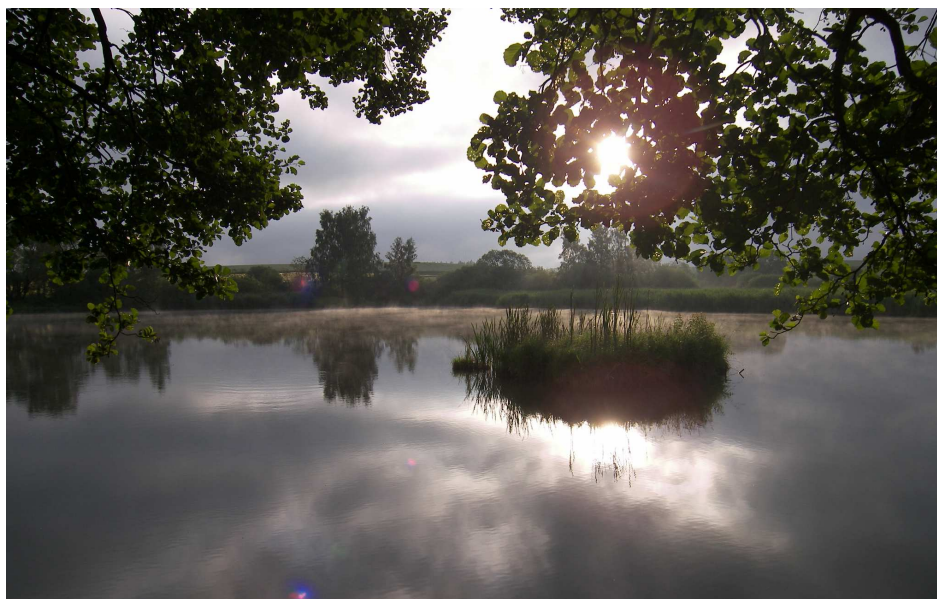
<http://csop-jihlava.euweb.cz>

Monitoring ptáků a biotopů rybníka

Dolní Bradlo 2012

Vojtěch Kodet & Dana Kořínková

listopad 2012

Tento projekt byl v roce 2012 finančně podpořen programem Ochrana biodiverzity, což je národní program Českého svazu ochránců přírody financovaný Ministerstvem životního prostředí ČR a státním podnikem Lesy České republiky. Děkujeme.

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Monitoring ptáků a biotopů rybníka Dolní Bradlo 2012

Ing. Vojtěch Kodet, Ph.D. & Ing. Dana Kořínková

ČSOP Jihlava

listopad 2012

Obsah

Úvod	3
Metodika	4
Výsledky.....	7
Zhodnocení přínosu projektu	14
Literatura	14
Fotodokumentace	15

Úvod

Podrobný monitoring lokality nebyl dosud proveden, avšak z pravidelných návštěv lokality v 90. letech 20. století bylo zřejmé, že se jednalo o jeden z ornitologicky nejvýznamnějších rybníků v blízkosti města Jihlavy. Ornitologická sekce při ČSOP Jihlava zpracovala známá avifaunistická data z rybníka Dolní Bradlo z let 1990 - 2002 a v roce 2003 navrhla litorály rybníka s přilehlými mokřady a navazujícími loukami registrovat jako významný krajinný prvek (VKP) U Bradelských rybníků (autoři návrhu: Ivan Kunstmüller a Vojtěch Kodet). Zdejší soustava dvou rybníků s rákosinami a podmáčenými loukami byla v té době vyhodnocena jako ornitologicky velmi významná lokalita, neboť v uvedeném období 12 let zde byly v hnízdním období zaznamenány 2 kriticky ohrožené, 7 silně ohrožených a 10 ohrožených druhů ptáků podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. a dalších 6 druhů zařazených do červeného seznamu ptáků ČR. Z dalších druhů byla na lokalitě pozorována silně ohrožená vydra říční (*Lutra lutra*) a pravděpodobně se jednalo v té době o nejpočetnější lokalitu kuňky ohnivé (*Bombina bombina*) na Jihlavsku (stovky ex.). Lokalita bývala také častým cílem vycházek pořádaných naší organizací pro veřejnost.

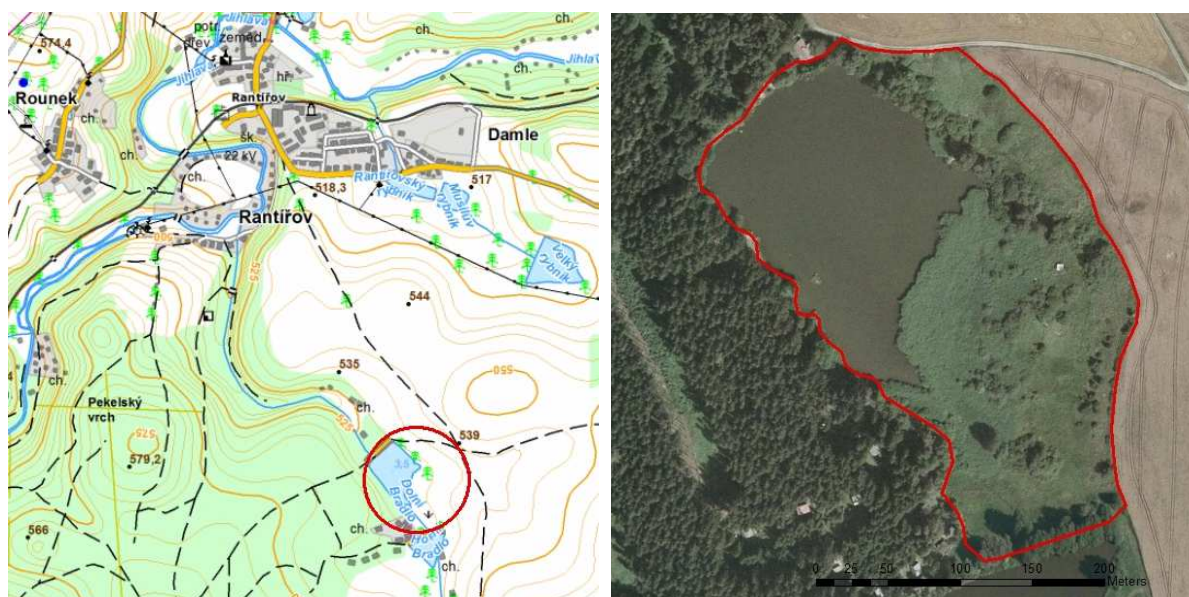
Lokalita byla navrhována nejen k registraci jako VKP, ale i jako evropsky významná lokalita soustavy Natura 2000 (pro kuňku ohnivou). Ani jeden z návrhů však nebyl úřady akceptován. V posledních letech došlo ke změně nájemce rybníka, jehož vlastníkem je město Jihlava, a k nárůstu intenzifikace rybářského hospodaření, kvůli kterému došlo k výraznému poklesu jeho (nejen) ornitologické významnosti a k postupnému vymizení řady chráněných a ohrožených druhů. V roce 2007 zjistil poprvé náš člen Jaromír Maštera, že z lokality vymizely kuňky ohnivé. V témže roce plánovalo město Jihlava rekonstrukci rybníka, ale vzhledem ke známým údajům o výskytu chráněných a ohrožených druhů v minulosti vzešel požadavek na zpracování biologického průzkumu. Biologický průzkum zpracovalo místně příslušné středisko AOPK, jednalo se však spíše o souhrn z minulosti známých jednotlivých údajů bez podrobného monitoringu v průběhu sezóny. Nicméně návrhy ochranných opatření při rekonstrukci rybníka a doporučení pro následné hospodaření byly odpovídající významu lokality. Město Jihlava však od rozsáhlejší rekonstrukce ustoupilo a byla jen opravena hráz rybníka. Následné hospodaření se nadále spíše zhoršovalo. V posledních letech byla lokalita pro ptáky i ostatní biotu málo atraktivní, následoval pokles zájmu ochránců přírody i ornitologů a přestaly se sem pořádat vycházky pro veřejnost.

V roce 2011 zjišťovala Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině možnost pronájmu tohoto rybníka, aby mohly být zajištěny lepší podmínky pro chráněné a ohrožené druhy na této lokalitě, neboť stávající hospodaření bylo rušivým zásahem do jejich biotopu. Na základě předložených faktů nakonec proběhlo v loňském roce jednání mezi ochránci přírody, vlastníkem a nájemcem, na kterém byl domluven podzimní výlov rybníka a jeho ponechání v letošní sezóně bez rybí obsádky, aby byla umožněna alespoň částečná regenerace rybníčního ekosystému.

Metodika

Zájmová lokalita o rozloze 6,4 ha se nachází v Kraji Vysočina v okrese Jihlava asi 1 km jižně od Rantířova a 4 km západně od Jihlavy. Lokalita spadá do mírně teplé klimatické oblasti, podoblasti MT3 (QUITT 1971). Z geomorfologického pohledu leží v oblasti Českomoravské vrchoviny, celku Křižanovské vrchoviny, podcelku Brtnické vrchoviny a okrsku Puklické pahorkatiny. Lokalita se nachází ve fyto geografickém okrese Českomoravské vrchoviny, obvodu Českomoravského mezofytika, v oblasti mezofytika a ve čtverci 6659 středoevropského síťového mapování (EHRENDORFER et HAMANN 1965). V rámci středoevropské květné oblasti spadá do hercynika. Rozmezím nadmořských výšek, 530 - 534 m n. m., zasahuje do dubovo-bukového vegetačního stupně. Potenciální přirozenou vegetaci území tvoří bikové bučiny as. *Luzulo-Fagetum* (NEUHÄUSLOVÁ 1998). Z fytoocenologického hlediska se jedná o vlhké pcháčové a ostřicové louky svazu *Calthion* a zrašelinělé louky ostřicovo-mechových společenstev svazu *Caricion fuscae*, které na sušších místech přecházejí ke smilkovým trávníkům sv. *Vilolion caninae*. Orientační poloha a přesné vymezení je znázorněno na následujících snímcích.

Obr. 1: Poloha a vymezení hranic zájmové lokality.

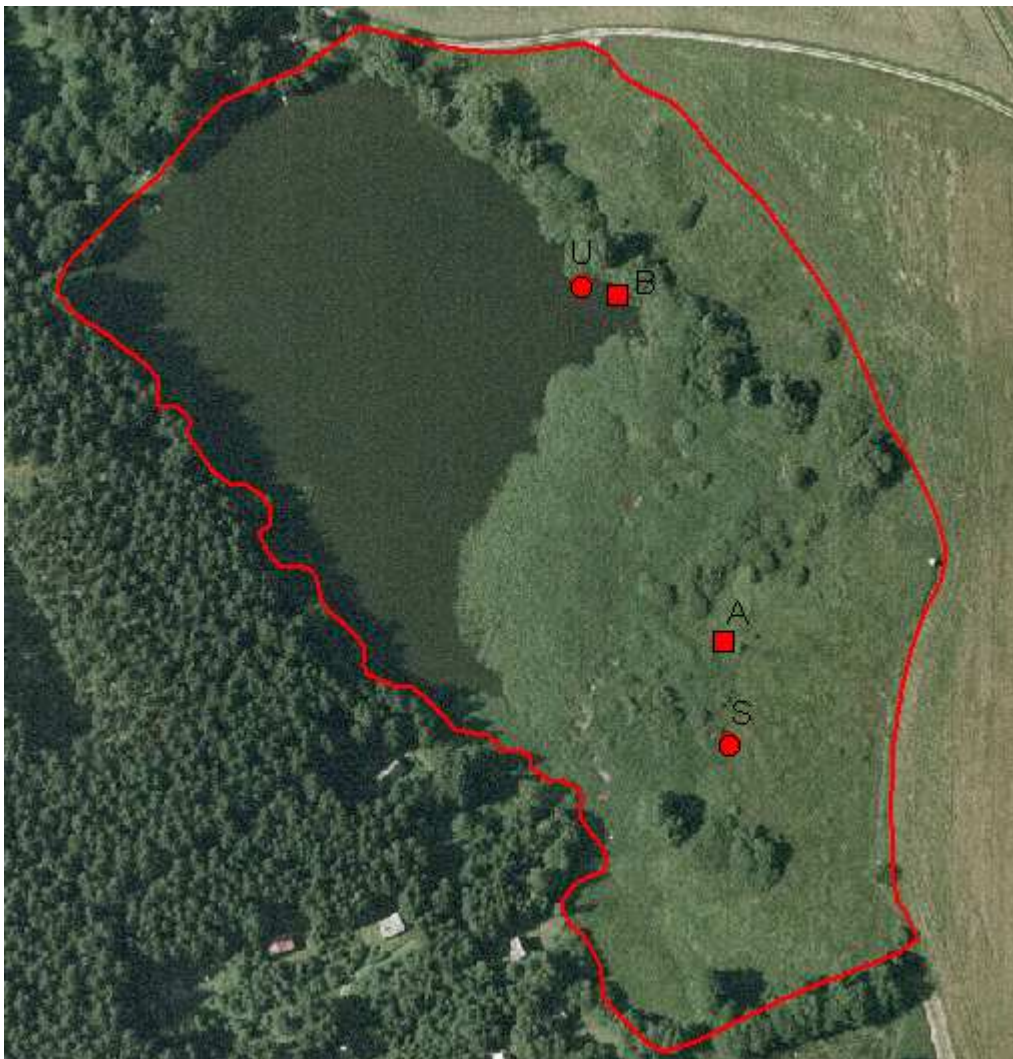

Ornitologický průzkum lokality v roce 2012 byl prováděn vizuálně a akusticky, a to ve dnech 22.3., 25.-27.4., 23.5., 8.6., 19.-21.6. a 2.7. Ze získaných dat byla vyhodnocena početnost jednotlivých druhů. Vedle presenčního průzkumu byl proveden ornitologický akustický průzkum, který byl prováděn pomocí digitálních zvukových záznamníků, kterými lze podchytit i skrytě žijící a noční druhy. Průzkum byl zaměřen na večerní, noční, ranní a dopolední dobu, čímž lze předpokládat podchycení všech akusticky se projevujících druhů vyskytujících se v okolí záznamníků. Podmínkou metodiky je vhodné počasí (bez silnějšího větru a bez srážek). Výsledkem je přehled zaznamenaných druhů. Na lokalitě byly instalovány 4 akustické záznamníky (viz obr. 2), které dohromady nahrály během 6 dní celkem 44,7 hodin zvukového záznamu, který byl vyhodnocen. Analýza nahrávek byla

provedena pomocí metodiky SAVICKÉHO (2008). Vybraná data vzácnějších druhů byla zapsána do NDOP.

Řazení druhů bylo zachováno podle metodického doporučení pro faunistické výzkumy v České společnosti ornitologické (HUDEC 1993). **České a latinské názvosloví** ptáků je použito podle HUDCE et al. (2003). **Systematické zařazení** do jednotlivých řádů je podle publikované Fauny ČR (HUDEC 1983, 1984, HUDEC et ŠŤASTNÝ 2005).

Obr. 2: Umístění akustických záznamníků na lokalitě v roce 2012
(čtverce: 25.-27.4. [A,B], kolečka: 19.-21.6. [S,U]).

Mapování biotopů lokality bylo v roce 2012 provedeno během dvou návštěv (7.6. a 10.7.), při kterých byl pořízen přehled všech zjištěných vyšších rostlin (E3, E2, E1) a vymapovány a popsány jednotlivé typy biotopů dle Katalogu biotopů České republiky (CHYTRÝ et al. 2010). Vylíšené biotopy byly zakresleny do mapy a vytvořena vegetační mapa. V úplném seznamu byly vylíšeny zvláště chráněné druhy (dle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb.), druhy zařazené do červeného seznamu (GRULICH 2012), dále druhy regionálně, fytogeograficky či indikačně významné a v neposlední řadě druhy v území nepůvodní, případně invazní. U vzácnějších druhů rostlin byla zaznamenávána podrobnější data o výskytu, což je důležité zejména s ohledem na prováděnou péči o lokalitu. Seznam rostlinných druhů je řazen v abecedním pořadí. Použitá nomenklatura a české názvosloví vychází z Klíče ke květeně České republiky (KUBÁT et al. 2002). Typy biotopů jsou uvedeny dle Katalogu biotopů České republiky (CHYTRÝ et al. 2010). Vybraná data vzácnějších druhů byla zapsána do NDOP.

Kategorie ochrany a ohrožení jednotlivých druhů jsou ve studii znázorněny použitím následujících symbolů:

A) *Označení kategorií zvláště chráněných druhů podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. ve znění vyhlášky č. 175/2006 Sb.:*

- §§§ - kriticky ohrožený
- §§ - silně ohrožený
- § - ohrožený

B) *Označení regionálně chráněných druhů rostlin podle nařízení OkÚ Jihlava č. 8/99:*

- * - regionálně chráněný

C) *Označení kategorií ohrožených druhů ptáků podle červeného seznamu ČR (ŠTASTNÝ et BEJČEK 2003):*

- CR - kriticky ohrožený
- EN - ohrožený
- VU - zranitelný
- NT - téměř ohrožený
- LC - málo dotčený

D) *Označení kategorií ohrožených druhů rostlin podle červeného seznamu cévnatých rostlin ČR (GRULICH 2012):*

- C1 - kriticky ohrožený
- C2 - silně ohrožený
- C3 - ohrožený
- C4a - vyžadující další pozornost – méně ohrožený
- C4b - vyžadující další pozornost – nedostatečně prostudovaný

E) *Označení lokálně vzácnějších druhů, které nejsou uvedeny mezi zvláště chráněnými druhy ani v červeném seznamu:*

- - lokálně významný

F) *Označení kategorií významu hnízdišť ptáků na Českomoravské vrchovině z hlediska jejich ochrany (KODET et KUNSTMÜLLER 2008):*

- !!! - hnízdiště zasluhující mimořádně vysokou pozornost
- !! - hnízdiště zasluhující zvýšenou pozornost
- ! - hnízdiště zasluhující pozornost

Výsledky

1) Avifauna

Tabulka shrnuje získané výsledky a uvádí počet zjištěných párů (respektive zpívajících/volajících samců) daného druhu na lokalitě (N = hromadné nocoviště v rákosině, L = druhy využívající lokalitu pouze jako své loviště, O = druhy zaznamenané v bezprostředním okolí lokality).

Ochrana a ohrožení	Druh	Počet	Hnízdní hustota (pár/ha)
	POTÁPKY (<i>PODICIPEDIFORMES</i>)		
§,VU,!!	Potápka malá (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)	1	0,16
	VRUBOZOBI (<i>ANSERIFORMES</i>)		
NT,!!	Volavka popelavá (<i>Ardea cinerea</i>)	L	
	VRUBOZOBI (<i>ANSERIFORMES</i>)		
○,!	Kachna divoká (<i>Anas platyrhynchos</i>)	4	0,63
○,!	Polák chocholačka (<i>Aythya fuligula</i>)	2	0,31
	DRAVCI (<i>ACCIPITRIFORMES</i>)		
§,VU,!!	Moták pochop (<i>Circus aeruginosus</i>)	1	0,16
	Káně lesní (<i>Buteo buteo</i>)	L	
	SOKOLI (<i>FALCONIFORMES</i>)		
	Poštolka obecná (<i>Falco tinnunculus</i>)	L	
	HRABAVÍ (<i>GALLIFORMES</i>)		
§,NT,!	Koroptev polní (<i>Perdix perdix</i>)	1	0,16
§§,NT,!	Křepelka polní (<i>Coturnix coturnix</i>)	O	
	DLOUHOKŘÍDLÍ (<i>CHARADRIIFORMES</i>)		
VU,!!	Kulík říční (<i>Charadrius dubius</i>)	O	
	KRÁTKOKŘÍDLÍ (<i>GRUIFORMES</i>)		
§§,VU,!!	Chřástal vodní (<i>Rallus aquaticus</i>)	2	0,31
NT,!!	Slípka zelenonohá (<i>Gallinula chloropus</i>)	1	0,16
○,!	Lyska černá (<i>Fulica atra</i>)	1	0,16
	MĚKKOZOBI (<i>COLUMBIFORMES</i>)		
	Holub hřivnáč (<i>Columba palumbus</i>)	O	
○	Hrdlička divoká (<i>Streptopelia turtur</i>)	1	0,16
	SVIŠŤOUNI (<i>APODIFORMES</i>)		
§,!	Rorýs obecný (<i>Apus apus</i>)	L	
	ŠPLHAVCI (<i>PICIFORMES</i>)		
	Strakapoud velký (<i>Dendrocopos major</i>)	1	0,16
	PĚVCI (<i>PASSERIFORMES</i>)		
	Skřivan polní (<i>Alauda arvensis</i>)	O	
§,LC	Vlaštovka obecná (<i>Hirundo rustica</i>)	N	
○,!	Konipas horský (<i>Motacilla cinerea</i>)	1	0,16
	Konipas bílý (<i>Motacilla alba</i>)	2	0,31
	Pěvuška modrá (<i>Prunella modularis</i>)	2	0,31
	Červenka obecná (<i>Erithacus rubecula</i>)	1	0,16
○	Rehek domácí (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	1	0,16
	Kos černý (<i>Turdus merula</i>)	2	0,31

	Drozd kvíčala (<i>Turdus pilaris</i>)	2	0,31
	Drozd zpěvný (<i>Turdus philomelos</i>)	2	0,31
o,!	Cvrčilka zelená (<i>Locustella naevia</i>)	1	0,16
o	Cvrčilka říční (<i>Locustella fluviatilis</i>)	1	0,16
	Rákosník proužkovaný (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)	3	0,47
	Rákosník zpěvný (<i>Acrocephalus palustris</i>)	1	0,16
o,!	Rákosník obecný (<i>Acrocephalus scirpaceus</i>)	4	0,63
	Sedmíhlásek hajní (<i>Hippolais icterina</i>)	1	0,16
	Pěnice hnědokřídla (<i>Sylvia communis</i>)	4	0,63
	Pěnice slavíková (<i>Sylvia borin</i>)	6	0,94
	Pěnice černošedá (<i>Sylvia atricapilla</i>)	2	0,31
	Budníček menší (<i>Phylloscopus collybita</i>)	1	0,16
	Budníček větší (<i>Phylloscopus trochilus</i>)	2	0,31
	Sýkora lužní (<i>Parus montanus</i>)	1	0,16
	Sýkora uhelníček (<i>Parus ater</i>)	1	0,16
	Sýkora modřinka (<i>Parus caeruleus</i>)	2	0,31
	Sýkora koňadra (<i>Parus major</i>)	1	0,16
	Brhlík lesní (<i>Sitta europaea</i>)	O	
§§,LC,!	Žluva hajní (<i>Oriolus oriolus</i>)	O	
	Sojka obecná (<i>Garrulus glandarius</i>)	L	
	Straka obecná (<i>Pica pica</i>)	L	
	Špaček obecný (<i>Sturnus vulgaris</i>)	N	
	Vrabc polní (<i>Passer montanus</i>)	1	0,16
	Pěnkava obecná (<i>Fringilla coelebs</i>)	2	0,31
	Zvonohlík zahradní (<i>Serinus serinus</i>)	O	
	Zvonek zelený (<i>Carduelis chloris</i>)	1	0,16
	Hýl obecný (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	1	0,16
	Strnad obecný (<i>Emberiza citrinella</i>)	2	0,31
	Strnad rákosní (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	3	0,47
	Celkem: 54 druhů	69	10,78

Avifauna v hnízdním období roku 2012

- Počet druhů využívajících lokalitu jako své hnízdiště (možné, pravděpodobné a prokázané hnízdění) **39 druhů**
- Počet párů, resp. zpívajících či volajících samců využívajících lokalitu jako své hnízdiště (možné, pravděpodobné a prokázané hnízdění) **69 párů (♂)**
- Hnízdní hustota **10,78 párů/ha**
- Počet druhů využívajících lokalitu jako hromadné nocoviště **2 druhy**
- Počet druhů využívajících lokalitu pouze jako své loviště **6 druhů**
- Počet druhů celkem **47 druhů (+ 7 druhů v blízkém okolí)**

Komentář k vybraným druhům ptáků

Koroptev polní (*Perdix perdix*) - §,NT,!

- 1 p. 8.6.
- Hnízdí na zemi ve vegetaci, s oblibou též v ruderálech
- Na lokalitě možné hnízdění

Křepelka polní (*Coturnix coturnix*) - §§,NT,!

- 1 vol. M 20.6. na okolním poli
- Druhotně obývá zemědělskou krajinu, původně se jedná o stepní a lesostepní druh, který vyžaduje volné plochy; hnízdo si staví v hustých bylinných porostech
- Na lokalitě nehnízdí, hnízdí na okolních polích

Kulík říční (*Charadrius dubius*) - VU,!!

- 1 ex. 10.7. na okolním poli
- S oblibou hnízdívá na dnech vypuštěných rybníků nebo na holé půdě v polích
- Na lokalitě hnízdívá, když je rybník spuštěný, letos zde tedy nehnízdil, možná zahnízdil na okolních polích

Chřástal vodní (*Rallus aquaticus*) - §§,VU,!!

- 1 vol. M 26.4., 1 vol. M 23.5., 2 vol. M 2.7.
- Hnízdí v mokřích litorálech
- Pravděpodobné hnízdění 1-2 párů

Žluva hajní (*Oriolus oriolus*) - §§,LC,!!

- 1 zp. M 23.5. v blízkém okolí u ryb. Horního Bradlo
- Hnízdí na stromech, na lokalitě je vhodným hnízdním biotopem olšina
- Možné hnízdění v blízkém okolí

2) Biotopy

Seznam rostlinných druhů:

Aegopodium podagraria L. – bršlice kozí noha
Achillea millefolium L. – řebříček obecný
Ajuga reptans L. – zběhovec plazivý
Alisma plantago-aquatica L. – žabník jitrocelový
Alopecurus aequalis Sobol. – psárka plavá
Alopecurus pratensis L. – psárka luční
Anemone nemorosa L. – sasanka hajní
Angelica sylvestris L. – děhel lesní
Anthoxantum odoratum L. – tomka vonná
Anthriscus sylvestris L. – kerblík lesní
Avenella flexuosa Parl. – metlička křivolaká
Bidens tripartita L. – dvouzubec trojdílný
Calamagrostis canescens (Weber) Roth – třtina šedavá
Calamagrostis epigejos (L.) Roth – třtina křovištní
Caltha palustris L. – blatouch bahenní
Cardamine amara L. – řeřišnice hořká
Carex acuta L. – ostřice štíhlá
Carex bohemica Schreber – ostřice šáchorovitá; **C4a**
Carex canescens L. – ostřice šedavá
Carex elongata L. – ostřice prodloužená; *
Carex flacca Schreber – ostřice chabá
Carex sylvatica Huds. – ostřice lesní
Carex vesicaria L. – ostřice měchýřkatá
Cirsium arvense (L.) Scop. – pcháč oset
Cirsium oleraceum (L.) Scop. – pcháč zelinný
Cirsium palustre (L.) Scop. – pcháč bahenní

Convallaria majalis L. – konvalinka vonná
Dactylis glomerata L. – srha říznačka
Deschampsia caespitosa (L.) P. B. – metlice trsnatá
Eleocharis acicularis (L.) R. et Sch. – bahnička jehlovitá
Eleocharis palustris (L.) Roem. et Schult. – bahnička bahenní; ○
Epilobium angustifolium L. – vrbovka úzkolistá
Epilobium tetragonum L. – vrbovka čtyřhranná
Equisetum fluviatile L. – přeslička poříční
Equisetum palustre L. – přeslička bahenní
Festuca gigantea (L.) Vill. – kostřava obrovská
Filipendula ulmaria (L.) Maxim. – tužebník jilmový
Galeopsis tetrahit L. – konopice polní
Galium album s. lat. Mill. – svízel bílý
Galium aparine L. – svízel přílula
Galium palustre L. – svízel bahenní
Galium verum L. – svízel syřišťový
Geranium pyrenaicum Burm. – kakost pyrenejský
Geum urbanum L. – kuklík městský
Gnaphalium uliginosum L. – protěž bažinná
Glyceria fluitans (L.) R. Br. – zblochan vzplývavý
Heracleum spondylium L. – bolševník obecný
Hieracium murorum L. – jestřábník zední
Holcus mollis L. – medyněk měkký
Hypericum maculatum Crantz – třezalka skvrnitá
Chaerophyllum aromaticum L. – krabilice zápašná
Chaerophyllum hirsutum L. – krabilice chlupatá
Impatiens parviflora DC. – netýkavka malokvětá
Juncus articulatus L. – sítina článkovaná
Juncus conglomeratus L. – sítina klubkatá
Juncus effusus L. – sítina rozkladitá
Lathyrus pratensis L. – hrachor luční
Lemna minor L. – okřehek menší
Lupinus polyphyllus Lindl. – lupina mnoholistá
Lycopus europaeus L. – karbinec evropský
Lychnis flos-cuculi L. – kohoutek luční
Lysimachia nemorum L. – vrbina hajní
Lysimachia vulgaris L. – vrbina obecná
Lythrum salicaria L. – kyprej vrbice
Maianthemum bifolium (L.) F. W. Schmidt – pstroček dvoulistý
Melampyrum sylvaticum L. – černýš lesní
Mycelis muralis (L.) Dum. – mléčka zední
Myosotis nemorosa Besser – pomněnka hajní
Myosoton aquaticum (L.) Moench. – křehkýš vodní
Oenanthe aquatica (L.) Poiret – halucha vodní
Oxalis acetosella L. – šťavel kyselý
Persicaria amphibia (L.) Delarbre – rdesno obojživelné
Phalaris arundinacea L. – chrastice rákosovitá
Phleum pratense L. – bojínek luční
Poa annua L. – lipnice roční
Poa compressa L. – lipnice smáčknutá
Poa trivialis L. – lipnice obecná
Polygonum aviculare L. – truskavec ptačí
Potentilla anserina L. – mochna husí
Potentilla erecta Rauschel – mochna nátržník
Prunella vulgaris L. – černohlávek obecný

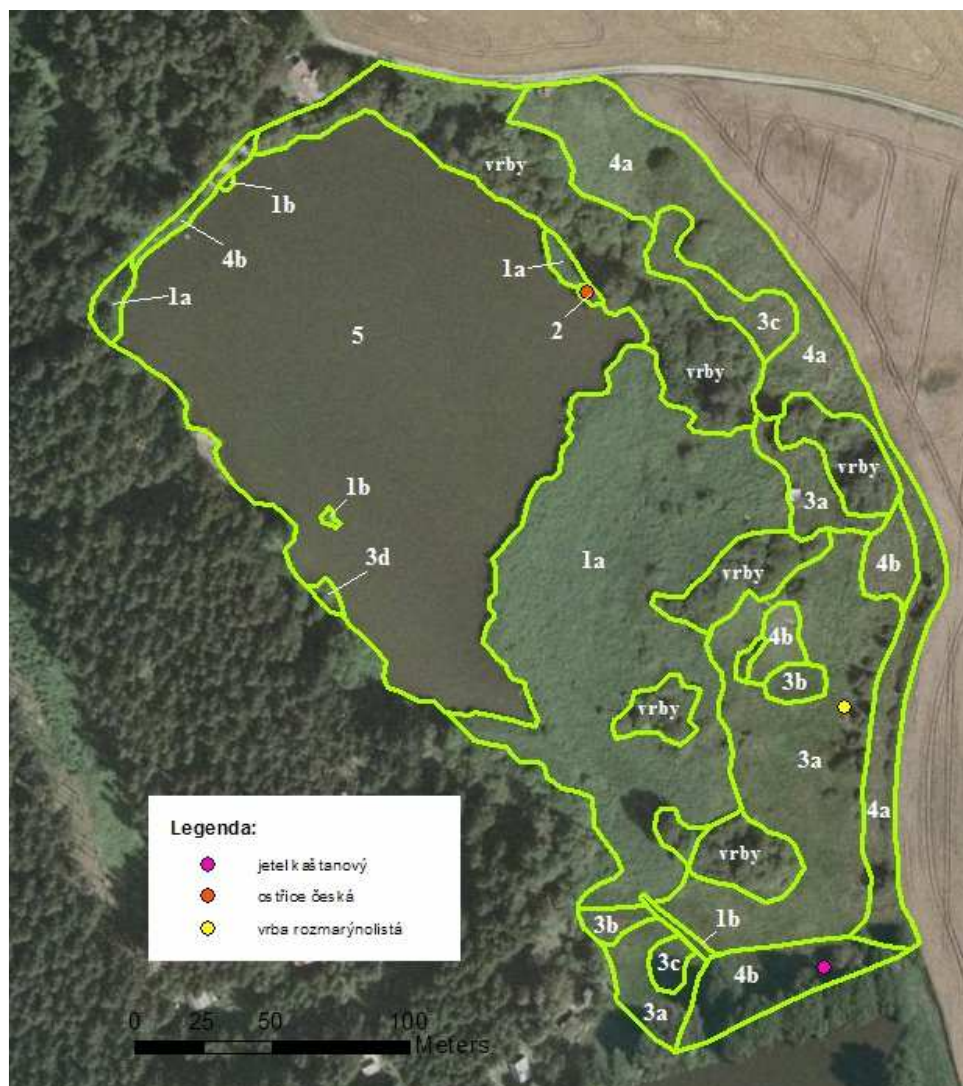
Ranunculus acris L. – pryskyřník prudký
Ranunculus flammula L. – pryskyřník plamének
Ranunculus repens L. – pryskyřník plazivý
Ranunculus sceleratus L. – pryskyřník lýtý
Rubus fruticosus agg. – ostružiník křovitý
Rubus idaeus L. – ostružiník maliník
Rumex maritimus L. – šťovík přímořský; *
Scirpus sylvaticus L. – skřípina lesní
Scrophularia nodosa L. – krtičník hlíznatý
Schoenoplectus lacustris (L.) Palla – skřípinec jezerní; *, **C4a**
Solanum dulcamara L. – lilek potměchuť
Solidago canadensis L. – zlatobýl kanadský
Sparganium erectum L. – zepar vzpřímený
Stellaria graminea L. – ptačinec trávovitý
Symphytum officinale L. – kostival lékařský
Trifolium repens L. – jetel plazivý
Trifolium spadiceum L. – jetel kaštanový; ○, **C2**
Typha latifolia L. – orobinec širokolistý
Urtica dioica L. – kopřiva dvoudomá
Vaccinium myrtillus L. – brusnice borůvka
Veronica beccabunga L. – rozrazil potoční
Veronica chamaedris L. – rozrazil rezekvítek
Vicia cracca L. – vikev ptačí
Vinca minor L. – barvínek menší

Dřeviny:

Alnus glutinosa (L.) Gaertn. – olše lepkavá
Corylus avellana L. – líska obecná
Frangula alnus Mill. – krušina olšová
Picea abies (L.) Karsten – smrk ztepilý
Populus tremula L. – topol osika
Prunus avium (L.) L. – třešeň ptačí
Salix aurita L. – vrba ušatá
Salix caprea L. – vrba jíva
Salix cinerea L. – vrba popelavá
Salix rosmarinifolia L. – vrba rozmarýnolistá; **C3**
Sambucus nigra L. – bez černý
Sambucus racemosa L. – bez hroznatý
Sorbus aucuparia L. – jeřáb obecný

Vegetační charakteristika:

Obr. 3: Mapa biotopů a vybraných vzácnějších druhů rostlin na lokalitě.

1) Biotop M1.1 (Rákosiny eutrofních stojatých vod).

1a) stanoviště s dominantním rákosem obecným (*Phragmites australis*), ojediněle doplněn tužebníkem jilmovým (*Filipendula ulmaria*)

1b) stanoviště s dominantním orobincem široolistým (*Typha lathyfolia*), je zastoupeno pouze ostrůvkovitě a to při březích rybníka a jeho přítoku. Ojediněle je zastoupen skřipinec jezerní (*Schoenoplectus lacustris*) [*; C4a], lilek potměchuť (*Solanum dulcamara*), kyprej vrbice (*Lythrum salicaria*). Přítomnost druhů žabníku jitrocelového (*Alisma plantago-aquatica*), bahničky bahenní (*Eleocharis palustris*) [○] a haluchy vodní (*Oenanthe aquatica*) je možno chápat jako přechod k **Biotop M1.3** (Eutrofní vegetace bahnitých substrátů)

2) Biotop M2.1 (Vegetace letněných rybníků)

zastoupen je díky snížené vodní hladině a to především v první polovině vegetační sezóny. Charakterizují ho zejména ostřice česká (*Carex bohemica*) [C4a], psárka plavá (*Alopecurus aequalis*), bahnička jehlancová (*Eleocharis acicularis*), dvojzubec trojdílný (*Bidens tripartita*),

protěž bažinná (*Gnaphalium uliginosum*), pryskyřník lítý (*Ranunculus sceleretus*) a šťovík přímořský (*Rumex maritimus*)

3) Biotop T1.6 (Vlhká tužebníková lada)

a) stanoviště s dominantním tužebníkem jilmovým (*Filipendula ulmaria*), který doplňují skřípina lesní (*Scirpus sylvaticus*), vrbina obecná (*Lysimachia vulgaris*), svízel bahenní (*Galium palustre*), metlice trsnatá (*Deschampsia cespitosa*), kohoutek luční (*Lychnis flos-cuculi*), pcháč bahenní (*Cirsium palustre*), pcháč zelinný (*Cirsium oleraceum*), hrachor luční (*Lathyrus pratensis*), mochna nátržník (*Potentilla erecta*)

b) druhově chudé stanoviště s dominantní skřípinou lesní (*Scirpus sylvaticus*), kterou doplňují vrbina obecná (*Lysimachia vulgaris*), tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*), řeřišnice hořká (*Cardamine amara*)

c) stanoviště s dominantní vrbinou obecnou (*Lysimachia vulgaris*), kterou doplňují svízel bahenní (*Galium palustre*), metlice trsnatá (*Deschampsia cespitosa*), tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*), pcháč bahenní (*Cirsium palustre*), medyněk vlnatý (*Holcus lanatus*), kohoutek luční (*Lychnis flos-cuculi*)

d) druhově chudé stanoviště s dominantní přesličkou pořiční (*Equisetum fluviatile*), kterou doprovází ostřice měchýřkatá (*Carex vesicaria*), pryskyřník plazivý (*Ranunculus repens*)

4) Biotop X7B (Ruderální bylinná vegetace mimo sídla, ostatní plochy)

a) představuje degradující stádium **Biotopu T1.6** (Vlhká tužebníková lada). Kromě dominantní třtiny šedavé (*Calamagrostis canescens*) jsou zde zastoupeny tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*), děhel lesní (*Angelica sylvestris*), vrbina obecná (*Lysimachia vulgaris*), pcháč bahenní (*Cirsium palustre*), kostival lékařský (*Symphytum officinale*), pcháč oset (*Cirsium vulgare*)

b) biotop je zastoupen pestrou směsí ruderálních i invazních druhů. Mezi dominantní patří třtina křovištní (*Calamagrostis epigeios*), srha říznačka (*Dactylis glomerata*), kerblík lesní (*Anthriscus sylvestris*), kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*), bolševník obecný (*Heracleum sphondylium*), metlice trsnatá (*Deschampsia cespitosa*), hrachor luční (*Lathyrus pratensis*), konopice polní (*Galeopsis tetrahit*), svízel siřišťový (*Galium verum*), krtičník hlíznatý (*Scrophularia nodosa*), svízel bílý (*Galium album*), lupina mnoholistá (*Lupinus polyphyllus*)

5) Biotop V1G (Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod, porosty bez ochrannásky významných vodních makrofitů)

zastoupen je roztroušeně se vyskytujícím rdesnem obojživelným (*Persicaria amphibia*), rdestem vzplývavým (*Potamogeton natans*) a okřehkem menším (*Lemna minor*)

Zhodnocení přínosu projektu

Díky ponechání rybníka bez rybí obsádky byla po celou sezónu nádherně průzračná voda, což vyvolalo i pozitivní reakci druhů vázaných na rybníční ekosystém. V letošním roce se na lokalitě opět vyskytovaly také kuňky ohnivé (*Bombina bombina*). Lokalita potvrdila svůj potenciál být významným centrem biodiverzity v blízkosti krajského města Jihlavy. Záleží na způsobu hospodaření na rybníce a zároveň je důležité zahájit mozaikovitě sečení mokřých luk nad rybníkem, které již řadu let leží ladem, kde však ještě před pár lety rostly prstnatce májové, jejichž výskyt se v letošním roce již nepodařilo ověřit.

Studovaná lokalita představuje z vegetačního hlediska vesměs degradovaná druhově ochuzená mokřadní společenstva. Celkem bylo zapsáno 80 rostlinných druhů, z toho 7 dřevin, z nichž je 5 druhů uvedeno v červeném seznamu (1x kategorie C2, 1x kategorie C3 a 2x kategorie C4a) a 3 druhy patří mezi regionálně chráněné. Celkem bylo vylíšeno 5 základních biotopů.

Na studované lokalitě byl v hnízdním období v roce 2012 zjištěn výskyt celkem 47 druhů ptáků, z nichž 39 lze považovat za ptáky hnízdící na lokalitě. Doložení hnízdění jednotlivých druhů by si však vyžádalo podrobnější průzkum. Z ptáků zaznamenaných na lokalitě patří 6 druhů mezi zvláště chráněné, a to 1 silně ohrožený (§§) a 5 ohrožených (§); 7 druhů je zařazeno do červeného seznamu, a to 3 jako zranitelné (VU), 3 téměř ohrožené (NT) a 1 málo dotčený (LC). Z pohledu důležitosti ochrany hnízdišť ptáků na Vysočině si lokalita aktuálně zaslouhuje zvýšenou pozornost (!!)

pro 4 druhy a pozornost (!) pro 7 druhů. Nejvýznamnějšími druhy jsou chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), slípka zelenonohá (*Gallinula chloropus*), potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*), koroptev polní (*Perdix perdix*) a moták pochop (*Circus aeruginosus*).

Literatura

- EHRENDORFER F. et HANANN U., 1965:** Vorschläge zu einer floristischen Kartierung von Mitteleuropa. – *Ber. Deutsch. Bot. Ges.*, 78: 35-50.
- GRULICH V., 2012:** Červený seznam cévnatých rostlin České republiky: třetí vydání – *Preslia* 84/3: 631-645 (Appendix 1: 666 – 799).
- HUDEK K. [ed.], 1983:** Fauna ČSSR. Ptáci 3/I, 3/II. – 1. vyd., *Academia, Praha:* 1-1236.
- HUDEK K. [ed.], 1993:** Metodika faunistických výzkumů v České společnosti ornitologické. – *Zprávy ČSO* 37: 16-32.
- HUDEK K. [ed.], 1994:** Fauna ČR a SR. Ptáci 1. – 2. vyd., *Academia, Praha:* 1-672.
- HUDEK K., ČAPEK M., HANÁK F., KLIMEŠ J. et PAVÍZA R., 2003:** Soustava a české názvosloví ptáků světa. – *Muzeum Komenského v Přerově:* 1-462.
- HUDEK K. et ŠTASTNÝ K. [ed.], 2005:** Fauna ČR. Ptáci 2/I, 2/II. – 2. vyd., *Academia, Praha:* 1-1204.
- CHYTRÝ M., KUČERA T., KOČÍ M., GRULICH V. et LUSTYK P. [ed.], 2010:** Katalog biotopů České republiky – 2. vyd., *AOPK, Praha:* 1-445.
- KODET V. et KUNSTMÜLLER I., 2008:** Kategorizace významu hnízdišť ptáků na Českomoravské vrchovině z hlediska jejich ochrany. – *Cinclus* 19: 59-63.
- KUBÁT K., HROUDA L., CHRTEK J. JUN., KAPLAN Z., KIRSCHNER J. et ŠTĚPÁNEK J. [ed.], 2002:** Klíč ke květeně České republiky. – *Academia, Praha.*
- NEUHÄUSLOVÁ Z. [ed.], 1998:** Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. – *Academia, Praha.*
- QUITT E., 1971:** Klimatické oblasti Československa. – *Stud. Geogr.*, 16: 1-83.
- SAVICKÝ J., 2008:** Techniky akustického monitoringu ptáků. – *In:* KODET V., SAVICKÝ J. et HERTL I., 2008: Závěrečná zpráva projektu Využití informačních technologií v ornitologickém výzkumu na Vysočině. – *Pobočka ČSO na Vysočině, Jihlava:* 9-37.
- ŠTASTNÝ K. et BEJČEK V., 2003:** Červený seznam ptáků České republiky. – *In:* PLESNÍK J., HANZAL V. et BREJŠKOVÁ L. [eds.]: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – *Příroda* 22: 95-120.

Fotodokumentace

foto Vojtěch Kodet, Dana Kořínková

Pohled z hráze rybníka na litorály

Pohled na hráz rybníka

Průzračná voda i v průběhu léta (foto 1.7.2012)

ostřice česká (*Carex bohemica*)

skřípílec jezerní (*Schoenoplectus lacustris*)

vrba rozmarýnolistá (*Salix rosmarinifolia*), brzské jaro

vrba rozmarýnolistá (*Salix rosmarinifolia*), v létě